

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ШЕСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ БАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију $2\frac{1}{2}$ динара.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

НАУЧНА БЕРЕТАЊА.

Од Николе Вучетића у Шангу.

(Српшетањ.)

Јако се радујем, верујте, што сад чух од Вас. Госпођица Душица је одана душом и срцем науци и грехота би била, не дати јој прилике, да развија свој ум, додаде задовољно Милена, упрвиши очи на Бранка.

Ја сам се баш бор . . . заусти Бранко, па се загрцну, а у супу беше, по својој старој навици, метнуо доста бибера.

Видиш, да не си имао право, рећи ће Анђелија, у глас се смејући.

Па неје се, мати, отац за то загрцнуо, већ због бибера упаде у реч Даница гласом пуним сажаљења, што јој се отац тако јако закашљао.

Баш ја не знам, да ли је то здраво, употребљавати бибер свакодневно и каква корист може отуд бити, рећи ће Анђелија, прибацујући своме мужу, који је јако волио и бибер и паприку.

Е, неје да! говораше Бранко кроз грцање и кашаљ, Још те како користи сваривању и добром апетиту.

Свакојако, свакојако, прихвати Љубица, бибер и паприка, као и остали зачини — цимет, пименат (најквирц), орашчићи, ка-

ранфиљић, анис, ингвер, (ђумбир), сафран, ванила, капре, лорбер (лавор), мајоран, слачица — садрже по неко етерично уље или смолу, који надражавају живце својим мирисом или укусом, те се тиме јавља јача воља за храну, а сокови, који поспешавају, пре варивање, луче се у већој количини.

Дакле, збиља, и од користи су? запита зачуђено Милена.

Без сумње, прихвати Љубица, бибер дејствује врло јако на сваривање; услед њега се развија осећај топлоте, јачи апетит и боље сваривање. Бибер чини, те човек може већу количину хране поднети, па чак и така јела, која, иначе, лако проузроче болест, као што су краставци, незрело воће итд. Ван сваке сумње, то је за то можно, што се, услед надракаја, излучи у желуцу већа количина сока за сваривање, а можда и због тога, што бибер спречава трулење

Да ли и паприка има исто дејство? запита ће Душица.

Са свим слично, надовеже Љубица. Већ у најмањој количини произвађа паприка у

устима и стомаку палеће и топлоту и потпомаже врло јако апетит и сваривање.

Гледала сам где неки једу најљућу паприку и хвастају се тиме, то тешко да може бити од користи, рећи ће Анђелија, а таки је и мој Бранко.

Кад се сувише много паприке унесе у желудац, прихвати Љубица, онда се лако развије катар у желуцу и црева, а то исто дејство има и бибер у великој мери.

Какво је то управо хемијско тело, што даје ту жестину биберу и паприци, без сумње какво етерично уље? запитаће Душица.

Ви знате, одврати Љубица, ми имамо црни и бели бибер. Први су зелене и осушене, врло љуте јагоде цбунасте пузавице (*Piper nigrum*), која расте у шумама малабарског приморја, а негује се и у разним тропским пределима Азије и Америке. Бели бибер су исте јагоде, зреле, неколико дана квашене у води, за тим сушене и рибањем лишене спољашњих слојева. Мирис биберов је од етеричнога уља, кога има до 2⁰/₀ у црном биберу, а жестина његова је делом од истога уља, делом од једне смоле и од пиперина, кога има 4—9⁰/₀, али по највише од хавицина. Паприку (*Capsicum annuum*) пак познајемо сви. Њена је праностојбна у јужној Америци, а сада се негује у најразноврснијим врстама и у тропским и у умереним пределима. Жестина папричина зависи од једног масног уља у семењу и од камефорастога тела у семењу и у љусци (капсицина).

Ни сваки бибер, ни свака паприка, несу подједнаке жестине, примети Бранко, а често трговци domeћу других смеса, да га боље продаду.

Да, да, надовеже Љубица, паприку могу, да богме, фалсифицирати само кад је самлевену продају, али биберу подмећу и зрнење, читава формална зрна биберова праве од иловаче, кајенскога бибера и т. д. Самлевоном биберу пак додају разна брашна од конопље, ланеног семена, паљене слонове кости и т. д., а туцаној паприци цвибака, осевине од бадема, па и прах од цигље. Наравно да се ти фалсификати микроскопом лако дају распознати.

И нехотице дођосмо на разговор овај, примети Бранко, и без кривице бибера, само што сам се случајно загрцнуо, јер ми је, што 'но реч, зашла која кап у други сокак, пала у рунице из међу језика и поклошца на гркљану, а баш волим, Анђо, што смо се тако разговарали, сад ћеш ва'да и сама волети ове зачине а не ћеш мене више корити.

Изволите, госпођице, нудила је домаћица Љубицу већ трећим јелом, чинећи се, као да неје ни чула последњих речи Бранкових.

Ако је по вољи соса од капре или од мирођије? Нуђаше Душица.

Ах, од капре волим, узвикну Љубица, то тако ретко праве.

Збиља, где расту те капре? запитаће Милена.

У јужној Европи и северној Америци расте цбунић од капре (*Capparis spinosa*), одврати Љубица, са њега се беру цветни пупољци, оставе се да увену, а за тим метну у сирће и со. Из почетка су зелени као маслина, доцније постају сиви.

Ја не марим, бог зна како, капру, прихвати Бранко, као што ми неје по вољи ни сафран у суши. Ту се разилазим са мојом Анђелијом, као што ни она не мари паприку.

За цело, мало сафрана у суши не шкоди, а даје јој и укусу и изглед лепши, прихвати Анђелија.

Без сумње неје у мањој количини шкодљив, али нема то баш ни вајде какве, прихвати Љубица. Данас, у опште, неје сафран на оном гласу, као што је то негда било, кад је то био јако обљубљен зачин, изврстан парфим и средство за бојење, нарочито у посластичарницама. Сад више нема никакве дражљ као парфем, за бојење има јефтинијих и бољих хемијских продуката, сад му је још само место у кухињи, а и ту више за бојење посластица, него ли као зачин.

Па поред свега тога, што му је употреба дакле доста скучена, још је доста скуп? примети Милена.

Да богме. Као што знате, настави Љубица, у трговину долазе у температури од 30—35⁰ сасушени (*stigmata*) од сафрана

(*Crocus sativus*), који је првобитно растао у јужној Европи и предњој Азији. Данас се јако негује у Шпанији и Француској, и код нас се троши већином француска врста. За једну килу сафрана треба 150.000 цветића; отуд му и јесте цена тако велика. За то се не смемо чудити, да трговци радо подлећу и мешају друге првенкасто-жуте цветиће од шафрањике и невена, или сасушене кончиће мяса, или га овлаже глициерином и сирупом од шећера да буде тежи. Ово подметање се да већ лупом лако распознају.

Мирис, вероватно, долази од каквог етеричног уља? примети Душица.

Да, рећи ће Љубица, мирис, а делом и укус сафранов, зависи од етеричног уља, а има га 1% и постаје, по свој прилици, из кроцина, од кога зависи боја; осим тога има у њему шећера и масти и једна киселина.

Но, овај ми последњи залагај баш пријаде, ни најљући рен не иде тако кроз нос, као ова слачица. Аха, баш ваља! ово за цело неје фалсификована, говораше Бранко, трљајући нос.

Сродно дејство, као слачица, мора да има и рен и ротква? примети Душица.

Тако је, прихвати Љубица. Главно дејство зависи од једног етеричног уља, које се развија код слачице из семења, жватањем или мешањем водом, а код роткве и рена из корена истих, кад се згњечи изриба или на мале плочице исече. Семење од слачице (*Brassica nigra* или *Sinapis nigra et alba*), која расте у многим деловима Европе, а и негује се у велико, садржи синигрин, који се под утицајем једног беланчевинастог фермента, мироцина, распада у води, где се развија горе споменуто етерично уље, једно масно уље и т. д. Тако исто и у коренима рена и роткве. Слачица се јако употребљује за појачање апетита и сваривања.

Али слачицино брашно и семење врло пали, да се ни издржати не може, примети Милена.

Јесте, прихвати Љубица, за то се за појачање апетита и сваривања и даје иста уз јела, у кухињским препаратима, у виду ове слачице где је незнатан део од семења.

Често и њу фалсификују дометањем брашна, семења од роткве, кајенскога бибера и т. д., што се микроскопом лако може доказати.

За што се, збиља, по која бочица поквари па заудара и има укус као покварена, прелава маст? зашта ће Анђелија.

Па баш за то, што се онај масни зејтин, што га има у слачици, поквари; за то је најбоље да се исти, при прављењу слачице из семења извуче, као што већином и бива, одговори Љубица.

Знам, да ће Вам се допасти сарма, али ми извините, за „ауфлаг“, несам ништа добила, па сам морала метнути фришке кобасице, а лепе су, извињавала се Анђелија, нудећи Милену.

Баш ми је по вољи одврати Милена, нарочито кобасице су деликатне.

А знате, за што, јер у њима има вазда од оних зачина, који апетит буде, прихвати Бранко, ту ти је бибер, мајоран, цименат.

Поред бибера, да богме, има ту и мајорана, прихвати Љубица, и најкврца или пимента. Овај последњи уважа се у Европу од 1605 год. То су плодови једног дрвета (*Pimenta officinalis*) у западној Индији, а које данас негују у Мексику, Источној Индији и у Бразилији. Зрнца та су као грашак велика, кугласта, првенкасто-смеђа или сиво-смеђа и имају на површини мале брадавице. Мирис је јак, а укус пали. Јак мирис је од знатне количине етеричног уља, а има осим тога и масног уља, штирке и т. д.

Пименат се употребљује, чини ми се, и за прављење ликера? Примети Бранко.

Да богме, дода Љубица, исто тако и у разним јелима и колачима, као изврстан зачин.

Ако се не варам, у најкврцу ће се кад и кад наћи и других примеса? примети Милена.

За цело прихвати Љубица, као год и у биберу, али се микроскопом лако може разазнати.

Шта оно споменусте још да има у кобасици? Чини ми се мајоран, он ће бити ваљда од познате баштене биљке? зашта ће Душица.

Да, лишће од те биљке (*Majorana hortensis*) суши се и онда се употребљује као

зачин. У њем има етерично уље, које про-извађа укус. Биљка та расте на обалама Средизелног Мора, а негују је и по нашим баштама.

Тако се употребљује и лаварово лишће, ваљда због његовог мириса, у разним јелима, рећи ће Анђелија.

Да богме, због горког и ароматичног укуса, прихвати Љубица. У трговини се налази само суво лишће лаварово, али зелено има бољи укус.

Мени се чини, госпођице, Ви печења канда несте ни узимали, остаће те нам гладни, примети Анђелија, нудећи Љубицу почењем.

Лена хвала, не могу, одврати Љубица, готово сам сита, а и чекам нешто што јако волим. Чини ми се, имамо крем од ваниле.

И ја волим то надовеже Душица, Изволите, госпођо, нуђаше она Милену.

Е, баш је леп. Па како је укусан и пријатна мириса! сладила је Милена.

Та укусносћ је од ваниле, прихвати Љубица. Истина, било је случајева у неким варошима, где су се, после јела леда и теста с ванилом, неки разболели под знацима холере; али се доказало, да ту ванила није била ништа крива, већ да је узрок био метал, у ком су та јела спремана. Ванила се тако много троши као фини зачин у јелима, пићима, чоколади и т. д., па ипак се не дешавају никакве рђаве последице.

Од куда се ванила добија? запитаће радознало Душица.

У Мексику расте ванила (*Vanilla planifolia*) као вијугалица паразитарно, а негује се у западној Индији и на Јави. Махунаст плод њен је дуг узак, а зре у другој години. Пре него што сазри, узбере се и суши на сунцу, те се разашље у плеханим кутијама. Ако добра ванила стоји неко време у топлом простору, ухвати се по читавој махуни повлака од бистрих дугих витких кристалних иглица т. зв. ванила. Добра ванила има дуг неповређен плод; исти је лак и сув, а пун је јако мирисавог сока.

Па докле ћете Ви управо ређати? рећи

ће Милена, кад донеше два послужавника воћа и ђаконија разних и један са тортом.

Молим лепо, то је из ненада, а знате радост је наша велика, та за бога, управо Душичина је радост одговори домаћица.

Ја ћу једну мушкацону, говораше Милена, бирајући у колачићима.

Сигурно за то, што у њој има каранфилића и орашчића, примети Љубица узимајући једну пуслицу.

Па каранфилићи су врло пријатна укуса и мириса, примети Милена, а и орашчићи.

Да каранфилићи имају до 25% етеричнога уља, дохвати Љубица, које је теже од воде, осим тога има у њима смоле, гуме и т. д.

Где управо расге каранфилић? питаше Душица.

Каранфилићи су још неразвијени цветићи једног дрвета (*Caryophyllus aromaticus*) на Момукама, које иначе јако негују у Бразилији, источној Африци и западној Индији. Добре сорте мешају често са лошијима, Осим тога самлевен каранфилић мешају са брашном од жита и жира, са кором од хлеба, са мекињама од бадема, цвибаком, цигљом и т. д., али се те примесе лако дају под микроскопом распознавати.

А како је са орашчићима? питала је даље Душица.

Па орашчићи су плод од дрвета (*Myristica moschata*), које успева на Молукама, Пацуасима и у новој Гвинеји, а и негује се тамо и у јужној Америци и источној Индији. Јајаст плод је у смеђастој љусци. Језгро је одлучено од љуске огрточем, и ово је „цвет“, а оно орашчић. У оба дела се налази густо масно уље; има га готово 30%, а осим тога има етеричног уља у „цвету“ 2%, а у орашчићу 6%. Има и фалсификата; праве читаве орахе од теста, креде, иловаче и т. д., али се лако могу распознавати, нарочито микроскопом.

Изволите да пробате торту, нуђаше Анђелија.

Баш да видим, то је чини ми се од.... а где, то је од земичке, ту мора бити цимета! рачунаше Милена.

То ја волим, тако ми је пријатан укус од цимета, хваљаше Душица.

И јесте пријатан укус! дода Бранко.

Па има три врсте цимета, прихвати Љубица. То је управо кора лишена спољашњих слојева од више врста једне фамилије дрвета. У трговини имамо три врсте малабарски цимет (*Cassia vera*), кинески цимет (*Cassia Sigea*), и Цејлонски цимет (*cortex cinnamomi*) Овај последњи има највише, до 1%, етеричног уља. У трговини има фалзификата. Често извук из коре уље, те га тако продају; често продају лошију врсту место боље, но то се лако даде микроскопом разликовати.

Наш је ручак данас збиља занимљив, примети Бранко, мало не све зачине смо у њему изређали.

Е, несмо још, одврати Љубица. Ево видите на овим луцима имате анис, семе једне биљке (*Pimpinella anisum*), која расте у Грчкој и Мисиру, а негује се јако у јужној Француској, Шпанији, Русији и неким деловима Немачке. У њему је јак мирис и слadak укусе, који мало пали. Главно дејство даје етерично уље, кога има 12%.

Па онда несмо ни ингвер споменули, примети пажљиво Душица.

Да богме и ингвер доста употребљују као зачин у посластицама и у прављењу ликера. То је корен од биљке (*Zingiber officinarum*), која расте у Хини и источној Индији, а и негује се тамо и у западној Индији. Корење долази у трговину или ољуштено или неољуштено (бели и црни ђумбир). И ту зависи дејство од етеричног уља, кога има до 4½%. Кад је самлевен, мешају га често са брашном од кртоле, жира и т. д. што се може лако распознати.

Али сада сте збиља све изређали прихвати Бранко. У главном ми видимо, да су сви зачини, мање више, од користи. Дејство им се нарочито показује у јачем апетиту и бољем сваривању. Мало не код свију дејство то произлази од етеричних уља, која су бегућа.

Тако је дода Љубица, па за то и јесте нужно да се сви ти зачини држе у затвореним судовима. Од примеса пак најлакше се чувати, ако се зачини не набављају самлевени.

Сад ћемо молити Душицу, да нам што год одсвира на гласовиру, говораше Милена, на то сви устадоше и одоше у салу.

НЕКЕ ЗНАТНИЈЕ ЖЕНСКЕ.

Саопштава Љ. Л—ћ.

„Жена XX. века.“

Вредни књижевник М. Ђ. Милићевић превео је са француског језика књигу Жил Симона и Густава Симона под горњим насловом.* У књизи тој се говори о жени и о читавом друштву, како ће оно у идучем веку да изгледа. Мисли у тој књизи долазе од тако гласовитог човека, да их треба женски свет да упозна, да о њима размишља, и ону поуку себи на корист употреби. Што писац узима за основу своје делу полагај жене и склоп читавог друштва онако како је то у његовој домовини, у Француској, то ништа пред нама не побија цену његовим мислима, јер много има

*) **Жена XX. века.** Написали Жил Симон академик, и Густав Симон доктор медицине. С деветнајестог издања превео М. Ђ. Милићевић Издање Чуићеве задужбине. У Београду 1894.

ту ствари, што би се баш и на наше прилике могле односити.

Прелазећи на само ово дело, наилазимо одмах у почетку јасно и одређено исказано да писци „не траже женама никаквог преображаја политичког или друштвеног, него би хтели увећати њихову власт, особито власт моралну унутра у породици.“ У овоме је исказан читав програм ове књиге. То није дакле књига онога соја, која би у женским скупуштинама тражила да се реши питање о еманципацији женскиња; где се говори у високим декламацијама о потчињености женскиња, те се иште да се женскиње изједначе у свима правима са мушкима; да добију право гласања и још бог те пита каква се ту права не рекламују, — то се све у овој књизи не тражи, већ је то писац, који озбиљно води бригу

о томе, како би се могао олакшати положај жене као матере, дакле у самој породици, како би се ту могло материнској нежности веће важности прибавити.

„Оне треба да имају много ширу наставу“ вели писац. Ово заиста није тек тако избачена фраза каквог педагога преживатала, већ је резултат оштрог посматрања, и то посматрања бистрих очију, који на први мах виде недостатке. Знам, да ће и саме многе матере у себи рећи: та ми кад смо младе биле, нисмо ни толико училе, колико сад наше кћери уче, па нам је добро било, и нама и нашој породици а гле, сад захтевају још ширу наставу! Но ово ваља добро разумети. Писац овде сигурно мисли, да не треба на пола пута застати, него кад је већ изречено начело, да наука ваља да је и женској приступачна, онда ту науку ваља пружати чисту, а не у многој води размућену. Да расветлим то једним примером. *Густав Аминтор* износи нам у једној својој књизи*) разговор једног токорсе добро и fino изображеног девојчета са једним мушкарцем. Девојче је то држало, да кад је она своје женске школе изучила, да даље од тога у науци нема ничега, да она свашта зна и о свачем може разговарати, и сматрала је тога мушкарца са сажаљењем. Но како се уверила, кад је у разговор дошао неки рачун, те јој је исти мушкарац, ослањајући се на њено малено знање у томе и уски круг бројева стао расветљавати, како није хиљада крај свима бројевима, како после ње има и већих бројева. Да има после даље и таквих бројева, које човечији ум не може достигнути; да се таки бројеви у науци сваки час употребљују, кад се у науци о звуку и светлости броје трептања, или брзине. Кад је то девојче чуло сад први пут у своме животу о тим стварима, оно се престравило и застидило, те је кроз плач довикнуло: „Па зашто нису и нас у школи то учили, зашто су нам замазали очи тек неким надризнањем,

а ми смо себи уобразиле, да смо већ бог зна како учене.“

То је сигурно и писац овога дела, о коме је овде говор имао на уму, кад је рекао, да „женске треба да добију много ширу наставу.“

На васпитање полаже писац главно тежиште, и отворено изјављује, да му се овај садашњи начин васпитавања ни мало не допада; да би волео, да у томе одемо у натраг, тамо у XVII. век, а то је, да жена буде кућеница; те жели, да жена у XX. веку оде натраг у кућу, јер је жена овога века изашла мало из куће, те и човек онда пре живи у гостионици него у породици.

То је баш дијаметрално противно од онога, што женске еманципаторке хоћеју. Оне би баш хтеле, да жена што већма изађе из куће, да је изведу на биралиште; да прави зборове; да бира посланике; да решава разна друштвена питања; једном речју, да стресе са себе оне грозне окове, што су јој мушки справили, и да буде слободна. А гле, тако славан писац, Жил Симон вели, да су оне за ова два последња века и сувише изишле из куће, да је задаћа идућег века, да жену врати опет! натраг у кућу! Баш је то грозац човек! Ми кажемо да је ово напредан век, да смо у свачем коракнули напред, и да идући век треба да је још напреднији, те треба да још већма унапреди и усаврши, што од овог века у наслеђство прими. Па овај век једва је мало извео жену из куће и породице, а идући век да је опет врати тамо где је и била. Леп би то напредак био!

Признавајући напредак данашњег века, писац нам са јасним потезима црта разлику између старог, доброг времена, и данашњег друштвеног, економског и политичног стања. То се, дабогме, све односи на француске прилике, а на остали свет се односи толико, колико је развитак свију тих околности у Француској имао уплива и на остали свет; у колико су дакле исте последице оног преображаја у Француској.

Признавајући напредак у свакој струци, па и јавном политичном моралу, — писац напомиње, да данашњи век није на-

*) Für und über die deutschen Frauen. Von Gustav V. Amyntor.

Ову књигу препоручујемо на прочитање нашим интелигентним женицама, у њој ће наћи многе женске особине на врло фини начин описане.

предовао у засебном, приватном моралу. „Породичне везе олабавиле (ово он, да како, пребацује својим земљацима); домаће врлине постале су предмет јавнога подсмевања. Очинска власт подкопана.“

„Ја захтевам од жене XX. века, да учврсти породицу, коју су жене два предходна века пустиле да се заљуља.“

Но у томе не лежи укор за жене овога века. Признаје им многе врлине њихове. Али има доста и што има на њима да се покуди. И у томе је тек прави Француз. Тај цео одељак би ваљало исписати, да се види из њега, какво је друштво тек у Француској!

„Не тражи се, да жене гучу као голубице, и да пусте да све иде како иде. У заједницу (брак) ваља ући са дубоким осећањем свога права, основаног на дужности, која има да се испуни.“

Како ли је то мудро речено! То је права основа, на којој је брак сазидан. Познавање својих дужности треба да је квалификација којом се у брак улази, а испуњавање истих да је тако усађено у срце оних, који у брак ступају, да они не могу ни замислити могућност, да би могло и друкчије бити. То је сва мудрост васпитавања како женске, тако и мушке омладине. Треба унапред дете приправити, да пут у животу није посут само ружама, да кад се по стази живота хода, да се тамо не деле само шећерлеме, да није целъ човечијем животу да мисли само како ће се провести, да измишљава све нове и

нове забаве, већ да човек има дужности да испуни, и то дужности ради којих је одговоран и Богу и људима. Па да ли се данашњи подмладак у томе правцу васпитава? Да ли се спрема на испуњавање тешког позива у животу, или се младост у некој вреви и бунилу, забави и хуки проведе, да онда после дође у животу празнина и незадовољство, рђав живот и све оно остало.

Наравно тога свега има само тамо негде у Кинеској, код нас тога нема фала Богу ничег, ми све радимо онако како треба!

И ако се одељак, који говори о француским салонима односи на чисто парижке друштвене прилике, опет је по нас од интереса, што нам ту писац износи своје погледе на решење женског питања.

Износи нам, како је неумесно тврдити, да је женска умна снага једнака са мушком Вели „ни укуси ни подобности нису им једнаке. Те им разлике долазе од природе. Навике и васпитање су ту од мале важности.“

„Оне и ако разумевају све, не изумевају ништа.“

Толико пута се већ до сад наглашавало, да женске немају проналазачког духа. Колико добрих свирачица, колико изврских глумица има, без да има женских композитора које су стекле каква гласа, или да има особитих женских драмских писаца. Све то не достиже ни средње мушке композиторе нити драмске писце. (Рано је. Ур.)

(Наставиће се.)

КЊАЖЕВСКО ВЕНЧАЊЕ ПРЕ 42 ГОДИНЕ.

Неки страни па и наши листови доносе вест, да ће краља српскога Александра скорим оженити, други пак ту вест дементују. Где је истина и која ли ће му бити избраница или суђеница још је неизвесно; а нами и није намера да о томе овде говоримо но смо ради да поводом те вести изнесемо опис венчања пок. Књаза Михаила са грофицом Јулијом Хуњадијевом, како га нађосмо у „Световиду“ од год. 1853. а у бр. 15. од 22. Јуна исте год.

Ово чинимо с једне стране с тога, што многим и многим сестрама нашим Српкињама неће доћи до руке предпоменути „централни лист за просвету, новости, трговину и моду; а с друге стране, што држимо, да ће бити од интереса за поштоване читатељке овога цењенога листа да сазнају како је обављено венчање лепоте Јулије са мудрим српским владарем Михајилом.

Ево тога описа:

„Бракосочетаније држало се данас (19. јулија 1853. год.) у 11 сати у руској капели по обреду православне цркве којему торжеству присуствовао је светли Књаз Милош, светли родитељи невесте Гроф и Грофиња Хуњади, Њег. Екс. г. посланик руски барон Мајендорф, кога су у кумству заступавали два брата светле невесте; сродници Николићи от Рудне и многа друга отмјена лица, у колико су билете за приступ получили. Црква је била торжеству сходно са изабраним цвећем и редким растјенијама вкусно накићена, тако да је оскудевала само краљица цвећа. Но и она се појави — све се очи обратише на њу — Чрта удивленија могла се на сваком лицу читати — светла невеста ступа с' дуплиром у левој, а молитвеном књижицом у десној руци пред олтар православија, бела аљина од брислерске чипке, окићена небројеним дијамантима различне величине, издаје ју за прејестествено суншество, из којег душе чита се у очима и на белом лицу скромна благод и доброта срца. Било је заиста трогателно-радосно позорије!

Светли књаз Михајил у народном оделу. Црвеној ђурдији од кадифе, плаветној сурки, тавно првеним чакширама и белим гајтанима, са превезом великог крста руског, стојаше с' десне стране невесте озбиљно к'о потјелена мудрост и величество. Носио је сабљу с дијаманти искићену у вредности од 80.000 фор. ср. а прочима дијамантима како на њему тако и на невести нема ни броја ни прецјене, изузимајући невестин венца од дијаманта у вредности од 100.000 ф. с.

У Кумани, о мученици 1895.

Тако се окончало торжество бракосочетанија књаза Михаила величествено и опет безмерно, у престолном граду ал' не собственем. под заштитом двоглавог орла руског, али под гостољубивим кровом, којег аустријски двоглави орао краси.“

Завршујући овим опис „бракосочетанија књаза Михајила“ уредништво предспоменутога листа жели му благослов Вишњег, а публици својој обећава, да ће „позорије овог бракосочетанија, по свој прилици и то из сопственог побуђења литографирати и читатељима у место образа моде за месец Јули, кад готово буде, бесплатно послати.“ „Ми смо, вели предхваљено уредништво, сопственог рисоватеља у цркву повели, да копира позорије и нужне предмете, но још су многе препоне, које уклонити морамо“.

Да ли су те препоне уклоњене, те да ли је икад то позорије бракосочетања изашло литографисано и да ли га претплатници „Световидови“ добише, непознато нам је; а из бројева истога листа, што их ми при руци имамо не видимо, да је уредништво своје обећању за доста учинило. У бр. 18. од 13. августа 1853. год. а под рубриком „бечки вјестник“ јавља се, да је истога дана после венчања отпутовао књаз Михајило са светлом књагињом у Рајхенау.

Ми изнесмо опис овај и поред њега обећање горњег сл. уредништва „Световида“ не би ли тиме побудили оне, који више што знају о томе, да нам расветле и покажу, што ми не умесмо или не могосмо наћи.

саопштио :

Ст. А. М. свештеник.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Састанак ученица. Онај лепо обичај, да се ученици састају, после извесних година, прихватиле су и ученице на новосадској српској вишој девојачкој школи. Први така петогодишњи састанак ових ученица био је у Нов. Саду

1890. године између ученица ове школе, које су свршиле IV. разред школ. 1884—5. године и том су приликом поново решиле, да се и по други пут састану ове године о Преображењу, опет у Нов Саду, на сестрински састанак; у том колу су биле ове ученице: Вида Варађани-

на, Мара Крестића, Љубица Чакра, Љубица Стајића, Љубица Бугарска, Стана Ђурђевићева и Олга Николићева.

Надамо се, да ће своју реч одржати све, којима је могуће и даће после десетогодишњег ростанка по други пут пружити једна другој сестринску руку па да се запитају за здравље и околности, које се за цело код свију њих знатно изменуле.

Друго коло ових ученица решило се такође на овакав петогодишњи сестрински састанак. У ово коло долазе ученице које су свршиле ову вишу девој. школу школ. 1889—90. године. Они су требали да се састану о Ивану-дну о. г.; али пошто су многе од њих учитељице, које нису своје школске испите могле довршити до тог времена; то су се решиле, да свој овогодишњи састанак одложе и оне до Преображења о. г., те се овим путем то објављује и очекује, да ће се искупити на тај дан, у име божије пре подне у 9 сати у дворани срп. више девојач. школе: ове бивше ученице: Вера Бугарска, Јелена Толвановић, Даница Симоновић, Емилија Славнићева, Катица Сремчевићева, Марија В. Јакшићева, Лала В. Јакшићева, Дафина Михајловићева, Невена пл. Јовановићева, Персида Живановићева, Францишка Кухарт, Мараја Павковић, Даница Димитријевићева, Нана Петковићева, Ружица Николићева, Јованка Летићева, Вукосава Бастићева, Видосава В. Мајинска, Јелисавета Барако, Даница Јовановићева, и Радинка Станковићева. (Марија Луцић се упокојила)

Српска гимназија у Цариграду „Цариградски Гласник“ доноси вест, да је одобрена у Цариграду српска гимназија од отоманског министарства просвете.

То показује с једне стране, да је султанова влада наклоњена Србима, и да храни правичност, а и то, да је српски живаљ у Цариграду толико ојачао, да може издржати и један средњи завод.

Јеврејски универзитет у Јерусалиму. Исти лист јавља, да ће се за кратко време подићи у Јерусалиму свеучилиште (универзитет) на јеврејском језику а поглавита му је цел, да спрема рабине (свештенике). У исту школу прима ће се ученици и других вера и народности. Ову ће школу издржавати европски јеврејски богаташи.

А шта ниши богаташи раде?

Српски виши завод за васпитање девојака Под заштитом Њеног Величан. Краљице Наталије отвара се идуће школ. 1895—6 г. у Београду виши завод за васпитање девојака. Завод ће имати 5 разр. и трајаће пет год. У I. разред примаће се девојчице, које су свршиле основну школу и навршиле 10. годину. Старије од 14. година неће се примати. Постарано је, да се девојчице поред општег образовања у духу српском и вери православној потпуно изуче и изведбају у немачком и француском језику, као и свирци, раду и цртању. Биће питомице са потпуним снабдевањем за 100 динара и полу питомице са 50 динара месечне плате. Полупитомице ићи ће у вече кућама својим.

Женске на угарским универзитетима. Кр. уг. министар богочасти и јавне наставе упутио је пре кратког времена питање на сенат универзитетски за мњење, шта мисле у погледу вишег женског образовања. Филозовско и медицинско одељење сената изразило се, да и женске могу бити пуштене на свеучилиште за филозофски и медицински одељак. Апотекарски наставници изразише се пак већином да женске нису способне за апотекарски позив. Токо сад стоји до министра и његове воље, па да се један корак ближе пође општем образовању женском и код нас у Угарској.

Две нове више девојачке школе отварају се, дозволом земаљске владе у Загребу, почетком идуће школ. 1895—6. године и то: у *Земуну* и у *Винковцима*.

Вртарска обука за девојке у Америци У девојачкој школи у Рошестеру у сједињеним државама уврштено је, пре кратког времена вртарство међу облигатне предмете. У најновије доба примају се тамо у господарска училишта и женскиње.

РАЗНО.

Турски чувени књижевник Тахир-беј уредник цариградских новина: „Тарика“ илустрованих новина „Маљумат—а“ тражи дозволу да издаје и трећи лист под именом: „Газета“ намењен женскињама.

Њено величанство краљица Јелисавета бави се сада у горњо-угарској купки Бартфи. У пратњи Њ. В. налази се дворска дама грофица Микеш, врховни хофмајстер гроф Белегарде и Њен грчки читач. Њено Величанство узело је

стан у „Хотелу Деак“ у коме је за Њу и за пратњу узета 21 соба.

Женскиње научењаци. „Краљевско географско друштво“ у Енглеској издало је приликом последњег одликовања 19 награда женскињама а само 1 мушкомоме.

Нова задруга Српкиња. Наше Српкиње у Винковцима намерне су да оснују добротворну задругу у своме месту. Сретно им било!

Др. Војин Бикар из Сомбора наш сарадник, промовисан је у Будимпешти, прошлог месеца, за доктора права. Честитамо!

Српско забавиште у Задру, Задарски Срби оснивају за своју децу забавиште и послаће своју забавиљу преко ових ферија у Сомбор да се спреми из те струке, па ће онда отчети на јесен свој позив.

АФОРИЗМИ ЗА СРПКИЊЕ.

Од гђе С. С.

Неки тврде да је особина генија стварати прилике, а ја бих рекла да нема тог генија, који би у стању био створити прилике и да се генијалност у томе састоји, да их уме и зна као материјал употребити. Узмемо на пример Наполеона I. Је ли он европску констелацију, која је у француској револуцији изрази наша, створио? Није, он је њу само као материјал употребио и баш тиме своју генијалност показао, јер кад узмемо, колико је милијона његових савременика било, па за то се ипак није ни један до такве висине подигао, шта више и оне особе, које су већ на висини биле, пале су, чим су се промениле прилике, које су их на тој висини држале. Обичне људе гурају прилике, геније на против гура прилике. Али и он их не може створити, јер без материје нема снаге. То је позната изрека. Самостално суђење и истрајна вољачине генија, веле неки. Али шта је то самостално суђење? Радња, која спољашње појаве, о којима посредством наших чула појам добијамо,

те појмове самостално израђује или већ израђене на нов начин преиначује. У родословљу знаменитих људи испитују се душевне подобности само у мушкој линији а у женској се о томе тек у новије време рачун води, и то је нужно. Подобност и наука није једно, подобност је наслеђство од наших предака, на које мушки и женскиње једнака права имају, а знање је лична тековина, коју сваки сам себи набавити мора, али од те тековине су женскиње од вајкада искључене, но на срећу нису искључене из наслеђства. По природним законима — а ови су неумитни — не може нико никога из тога наслеђства искључити, јер сваки мора добити свој законити део. А ко зна, да ли нису нагомилане душевне подобности у женској линији онај материјал, који је у глави генија експлодирао, јер познато је да душевни умни дивови немају такве потомке, можда с тога што је највиша степеница уједно и прва, која доле води.

*

Међу генијем и талентом се обично слаба разлика прави, ма да је у ствари врло велика. Геније има задаћу нове идеје постављати а критеријум је талента да тим новим идејама у борби са предрасудом пут крчи. Таланат обично његови савременици уважавају, јер маса народа не може баш с тога што је маса, својим мислима и осећајима дати изрази, и за то ако се једна особа из њихове средине нађе, која тим мислима и осећајима било словом или делом изрази даде, то ју ова маса обожава. Са генијем она не долази у додир, јер посредник међу њом и генијем јесте таланат. Таланат стоји тик уз реку и пажљиво мотри на покрет свакога таласа а геније се попео на врх брега. Он не види таласе али за то види на далеко ток реке.

Таланат ради за садашњост, геније за будућност, за то таленту његови савременици а генију тек његови потомци подижу споменик. Геније је варница а таланат барут.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Одбор Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња имао је 20. јуна (2. јула) о. г. своју седницу под председништвом своје начелнице

гђе Јулке Радовановићке, којом је приликом известила председница одбор, да је брзојавним путем извештена, да је председница „Женског Друштва“ и почасна чланица наша Персида

Пинтероошева преминула 3. (15.) јуна ове године. На исти брзојав изјавила је начелница своју тугу и сажаљење у име ове задруге, што због путног листа није могла ни она, а ни једна од њених другарица да оде онај дан на спровод. Одбор је узео с тугом на знање ту жалосну вест, увео је у записник своју тугу и решио, да при 40 дневном парастосу ове заслужне председнице и почасне чланице, буде и ова задруга заступљена и да се од стране овог друштва у име венца приложи 50 динара у злату у спомен покојнице а у фонд „Женског Друштва“ у Београду.

Овом приликом известила је председница одбор, да је за поплављене Србе Шајкаше у Вилову, Мошорину и Жабљу приложено накнадно 177 ф., што је отправљено српској задрузи за међусобно помагање и штедњу у Ковиљу, да се подели на пострадале у тим местима.

Извештава даље, да је задруга била и ове године заступљена у свима разредима женске осн. нар. школе на годишњим јавним испитима и да су све изасланице задовољне са успехом у женск. ручном раду у тим школама. — Прочитана је захвалница поджупана бачког и председника бачког одбора за прикупљање прилога на поплављене у Бачкој, на чем се и овој задрузи изражава захвала на труду, око прикупљања ових прилога. — Заказан је годишњи испит у друштвеном забавишту за суботу 1. (13.) јула о. г. пре подне у 8 сати. — Позив ердељског одбора за прикупљање прилога рад сликања Ердеља за милениумску изложбу, узет је на знање; а тако исто узет је на повољно знање и извештај тајников, да је послао у Винковце правила друштвена рад угледа, јер и тамо мисле Српкиње наше да оснују оваку добротворну задругу.

ПЕСНИШТВО.

М а т е р и.

На овоме кад сам свету премален мален био,
 Говорити и ходити од тебе сам научио,
 Ти си мени хранилица, наставница прва била,
 Свему си ме научила.
 А када сам одрастао, први наук твој је био:
 „Род свој љуби, сине мио!
 Домовину брани своју до последње капи крви,
 А у битци — борби светој — вазда гледај да си први!
 Владаоца поштуј свога,
 А за Срба у окових, да с' избави, моли Бога!“
 Такав наук, мати мила, ти си мени негда дала,
 У љубави к роду своме млада си ме подизала.
 Живела ми дуго, срећно, јер Српкиња ти си права,
 А ја док сам, сјећаћу се твог наука, што ми дава.

Призрен.

Љубомир А. Булашовић-Ибриски.

Њ о ј.

Ко славуј кад срећну љубав пева,
 Тако ти је умилан глас,
 А витай, као у гори јела,
 Твој дивотни вилински стас.

К'о у жарког сунца, толики је
 У погледу ока твог жар;
 А као у дивне горске виле,
 Твог белог лица силни чар.

К'о у бајне зоре, кад затрепти
 Јутром у дивном сјају свом:
 Толико је чари, бајна миља
 У заносном осмеху твојом.
 У Новом Саду.

Ох толики чари, што но трепте
 На лепом милом лицу твојом,
 Могло је Вишњи дати само
 Теби: анђелку свом и — мом!
Адујев.

Питају ме —

Питају ме: шта ме мори,
 Шта ми младе груди трза,
 Што ми срце заплакано,
 Што у оку блиста суза?

* * *

Питају ме: за што венем,
 Што ми живот није мио,
 За што бегам у самоћу,
 Што не тражим коло чило?

Питају ме: за што ходим
 Са погнутом главом доле,
 Што не гледам у висину
 У небесне бојје дворе?

* * *

Питају ме: каква туга
 Срце моје обузела,
 Какви јади, каква боља
 Мене млада задесила?

Питају ме — и питају
 Зашто нисам чио — — мио?
 Да си узрок ти том, Селе,
 Нико не би ни мислио!

Живјете.

Певао бих!

Пев'о бих ти, Селе моја,
 Осећаје срца мога,
 Само кад би увек мог'о
 Гледат' поглед ока твога!

* * *

Пев'о бих ти, љубо моја,
 Целог дана, — целе ноћи,
 Само кад бих мог'о увек
 Љубит' твоје чарне очи!

Пев'о бих ти, Селе моја,
 О будућој срећи мојој,
 Само кад бих знао да ћу
 Угодити вољи твојој!

* * *

Пев'о бих ти, љубо моја,
 Песме редом — све веселе,
 Само кад бих с' њима мог'о
 Угодити теби Селе!

Пев'о бих ти, Селе, моја
 Певао бих и певао,
 Само кад бих песмом својом
 Срећу твоју увенчао!

Живјете.

Сећање.

Утиш'о се грозни гром,
 Престао је страшни лом;
 С нова сунце љуби свет,
 С нова с' разавио цвет —
 Ал' облака с неба, где,
 Још нестало њије, не!

С мог се срца сумње кам
 Одвалио тешки сам,
 Па сад у радости свој
 Не знам, шта бих — Боже мој...
 Опет сневам као пре,
 Ал' ме буди сећање...

Гавра В. Гојковић.

ЗАБАВА.

У ПОХОДЕ.

Цртица из Херцеговине.

Спрема се старица, ево има равне двије године, сину у походе, па се једва сад накланла.

Има управо шест година, како јој се Стево запопио, а од тада га никад није виђела својим очима.

А и није то шала! Он је у шехеру међу великијем људима, па богме има много и посла а тако није никако ни могао да дође оцу и матери мало у походе.

И сад она рече, да ће му отићи.

Та то је једино дијете, што јој је остало од толико њезине ђеце, што их је изродила, па зар да мати стегне своје срце, да га не види још који пут за живота

Још јуче скухала је питу, а данас је заклала, још двије кокоши, па пошто их је испекла и уредила, замота их у чисте крпе и остави у торбу . . .

Кад је све свршила, сједе мало да одахне: — Ето, фала Богу, све је готово, па ћу с јутра лијепо опанке на ноге, те у шехер . . .

У то уљезе и њезин Симо:

— Добар вече, Стано! назва.

— Бог ти помог'о!

— Јеси ли све свршила?

— Јесам.

— Па бива сјутра, а?

— Сјутра, ако Бог да.

— Е нека, нека. Видиш, и ја бих иш'о, ама ме ноге боле, а и не видим добро. Најпошље и што ћемо му обоје?

— Не требамо.

Симо се мало накашља:

— Него знаш ти, рече, да се он мијеша са великијем људима. Њему се и газде клањају и у руку га љубе. С тога лијепо гледај што ћеш и како ћеш, кад доћеш. Немој да се обрукаш, ако ко буде.

Стара се на то чисто наљути:

— А Бога ти, што ти мене учиш? Та Бог је и мени дао памети па ја знам шта ћу и како ћу.

— Знаш ја да ти знаш, брани се Симо, ама опет није с горега да ти напоменем.

То рече, на оде у другу собу, а стара оста, те и она леже, да се мало одмори . . .

Бијаше се некако развеселила к'о никада. Све јој је дошло тако драго, тако мило, па чак и стари мачак, кога је вазда гонила из куће, могао је сада мирно да преде поред њезинијех ногу . . . Радосна је, и да може, читаву би свијету ту своју радост исказала.

— И ја ћу га опет виђети! кликну . . . па како ли ће се зачудити кад ме види! . . . „Ама јеси ли ти то, мајко?“ . . . „Јесам баш ја“ „Па и ти дошла?“ . . . „Ево дошла“ . . . а он ме онда загрли па све љуби . . . љуби к'о кад је био дијете Па онда дође и снаха, па унучад, па се сви купе око мене, а ја их гледам, гледам па их све вако грлим . . . О, Бого мој, онда не жалим, да одмах умрем.....

Тако је лежала и мислила још дуго, а онда јој се учини к'о да је дошла у шехер. Дошла је и у Стевину кућу, па се мала унучад око ње искупила, те је сваки час запиткују то ово то оно

— Причај нам, бако! рече једно.

— А шта ћу причати?

— Причај нам што знаш.

— Хоћете ли о Ђоси?

— Хоћемо.

И она поче:

— Био један Ђосо, па им'о магаре

А унучад запиљили очима у њу па је слушају нетренице

Док је у то неко гурну.

Она се пробуди.

— Устани, рече јој Симо, па да се спремаш. Је ли ти боље мало и по ноћи ићи, него кад сунце припече . . .

Она не рече ни ријечи него се полахко диже, прекрсти се, па пође да се умије.

— О, Стано! зовну је Симо.

— Чујем.

— Немој заборавити да га поздравиш од мене.

— Бог с тобом! Како бих заборавила! . . .

— Па ми поздрави снашу и ђецицу.

— Хоћу.

— И реци им да мало дођу.

— Хоћу и то.

По што се умила, одмах сједе, те обуче опанке. Онда припрти торбу а преко торбе пребаци велик гуњ . . .

— Е, с Богом! рече Сими.

— С Богом! И поздрави све!

— Хоћу.

И она пође, а он остаде гледајући за њом, све док је није нестало у мраку . . .

Кад бака дође на крај села, она се побожно прекрести.

Док у то бахну преда њу баба Петра.

— Знала сам, вели, да ћеш их' раније, па сам те све до сад чекала

— А што?

— Молим те да ми даш попи ову плету, па нека ми у цркви спомене покојног Спасоја и покојнога Гашу . . .

— Хоћу, пријо . . .

— И поздрави попу и понадију.

— Хоћу, Бог ти дао здравље!

То рече па пође брже. Да може полетела би, само да што прије стигне . . .

Ишла је тако ишла, а никад да се умори. Нити је гдјегод сјела ни починула, само да не издангуби ни сахата . . .

— Баш је ово дуг пут! проговори, навлачећи на се гуњ мало више.

И тако она дошла на по пута, а зора поче свићати.

Негдје у даљини зачу се, како пијевац кукуријече. Она се прекрести.

— Боже, ти помози! рече те сједе крај пута . . .

Мало по мало па се и сунце поче рађати иза брда, те позлаћиваше својим сјајним зрацима врхове питомих гора. И мале птичице стресосе росу са крила, па почеше несташно скакутати са гране на грану цвркућући и звиждећи . . .

Одмах за тим зачу се и блејање оваца и весело подвизивање млађаних чобана.

Стара се опет диже.

Окрену се неколико пута око себе, као да очекиваше, хоће ли је ко год запитати камо иде, па да се може пофалити, а пошто не бијаше никога, она пође даље све брже и брже.

Сад је уз пут сретала час тежака, час чобана или чобаницу и свакоме називаше Бога.

— А колико има до шехера? питала је

— До кога шехера?

— Па што је мој попо у њему.

— Је ли поп Стеван?

— Јес' . . .

— Е па није далеко, ако тако узићеш, доћи ћеш за сахат.

Она сада прихити што може боље. Готово трчаше

Па ипак јој се чињаше, као да се једва миче.

Дуг је ово пут, к'о гладна година! уздисаше.

Док једва једном угледа у даљини велике, црвене куће, угледа црквени звоник па се опет прекрести . . .

И сад јој куће долажаху све ближе и ближе, све ближе и ближе . . .

Најпошље дође и до њих.

Погледа их старица па се чудом зачуди.

— Ама какве су ово бине? рече. Зар и у њима живе људи? Како се могу сваки час пењати гори? Па што ће им толике пенцере? Та у нас нијесу ни врата толика. . . .

И баш хтједе да разгледа једну бину, кад чу иза леђа некакво звонце, а неко јој викну:

— С пута!

Кад се она уклони, угледа „швабу“, како је уђахао на два кола, па лети лети као стријела.

— Е, ово је бели ђаво, па и мој јадник Стево живи поред 'накије' . . .

То рече, па заустави једнога солдата:

— Бога ти, брато, ће стоји мој Стево?

— Вас? запита солдат.

— Није, брате, Васо него Стево.

Солдат нешто опсова па пође даље, а она јадница одмах дочепала једног хамала.

— Ђе је попина кућа?

— Ено оно! рече хамал и каза руком.

Стара не рече ни ријечи, него се крену тамо.

Дође до врата па се чисто бојаше да их отвори . . .

Али се опет одлучи, уприје у врата и уљезе, док јој више главе завеча некаква бронза, да се чисто препала.

У то излети из куће некаква дебела девојчина, па се одмах окоси:

— Шта ћеш ти?

— Је ли дома попо?

— Има он сада посла.

— Ама ја бих рада да га видим.

— Не можеш.

— А што?

— Тако.

— Ама ја сам му мати.

Дјевојчина је само на то погледа на се онда плесну рукама по коленима.

— Она господинова мати!

И сва задухана отрча гори а старица пође полахко уз басамак.

Кад је стала на најгорњи басамак, није знала куда ће окренути, јер пред њом бијаше више соба.

Док изиђе преда њу једна млада женица у швапскијем хаљинама.

Она најприје погледа старицу мргодно па је као од биједи запитала.

— Зар си ти попина мати?

— Јесам.

— Кад си дошла?

— Ево сада.

— Па чекаш попу.

— Ја.

— Е, он не може сада, у послу је, у оној соби.

— Па и ја ћу у собу, рече стара.

— Не можеш.

— А што?

— Тамо има господе.

— Ама он је мој син . . .

Млада се жена још више намрачи:

— Немој то говорити никоме, рече, они знају и без тога, да је он твој син.

— Ама што ми не дате да улегнем?

— Не можеш због господе . . .

Старој то бијаше зачудо, па ипак отисну женицу на страну и пође вратима.

Али се врата и сама отворише а на њима се указа попо.

— Шта је то? зашита.

— А види! То је Стево! Па како се промијенио! узвикну стара и полети да га загрли.

— Злато моје, не даду ми да те видим.

Пона устукну корак натраг и задржа стару.

— Лакше, лакше, мати! Видиш, нијесмо сами. Хајде, чекај у кућу*) до пошље.

— А зар ја не ћу с тобом? запитала она.

— Не беш сада. Хајде па једи што год. Скини тај гуњ и торбу па остави да господа не виде.

— А зар смета господи гуњ?

*) кухиња

— Смета јакако. Него то понеси онама. Сад ћу ја доћ'.

И он затвори врата па опет уљезе у собу.

— Хајде у кућу! рече јој и женица.

— А ће ми је снаха? запитала стара.

— Како снаха? рече женица.

— Па Стевина жена.

— Ја сам.

Стара је погледа у чуду:

— Ти? Ти Стевина! . . . Зар ти нијеси швабица?

— Нијесам.

— Па он уз'о тебе?

— Јес'.

Стара обори очи па уздахну:

— А ја мислила сам . . . биће друга . . . А ће су ми увучад? запитала опет.

— Спавају сада.

— А хоћу ли их виђет'?

— Не можеш још.

Попадија одмах оде у собу а она дебела ђевојка зовну стару те је уведе у кућу.

— Ето сједи! рече јој.

Стара сједи.

— Хоћеш ли јести? запитала ђевојка.

— Нисам гладна.

Ђевојка се окрену па поче нешто пјеват' а стара стане разгледати по кући.

— Еј Бого мој, рече, ја сам све мислила друкчије. Мислила сам да је мој Стево к'о и прије, а он 'вамо читав господин, па би мог'о бити и владика Па снаха! . . . Мени није драго. Што ће јој оне швапске хаљине? . . . Е — баш . . .

— Левше су ове, упаде ђевојка.

— Нијесу, не д'о Бог! Све је наше боље, рече стара.

Баш у тај час отворише се врата и попин синчић уљезе у кућу . . .

— Дај да једем! рече.

— Не смијеш без маме, одговори ђевојка.

Стара погледа и овај мали учини јој се исто као Стево.

— Ходи мени, злато бакино! рече му па пружи руку да га дохвати.

Али се мали стаде дерати, па утече из куће брже него што је дошао.

— Плаши се, рече ђевојка.

Стара уздахну.

— А хоће ли Стево брже доћ' ? запитала.

— Не ће Има посла.

— Па ја бих да га још видим.
— Не можеш никако.

Старој се чисто свртише еузе. И као да је неко опари, скочи, узе торбу, пребаци гуњ, па се крену низ басамак.

Кад дође па авлиска врата, окрену се, као да се надала, да ће је неко звонити, а и жао јој бијаше, да не види Стевана . . .

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Нова и јединствена књига:

ПОЗНАВАЊЕ И НЕГА ЦВЕЋА у велико се штампа и биће скоро готова. Она се штампа на најфинијој, дебелој и углађеној хартији, у великом лексикон-формату, а у најугледнијем облику, у каквом до данас ни једна српска књига и зашла није.

Књига је ова намењена у опште сваком, коме је мило цвеће, а поглавито нашим дичним Српкињама. Књига се штампа, због огромних трошкова, у малом броју, и коју сад набави, моћиће ју и имати, јер се неће прештампавати.

Књига ће изнети до 50 великих штампаних табака, а биће украшена са преко 700 вештачки израђених и објашњавајућих слика, које су рађене у Паризу, Лајпцигу, Њујорку, Неапољу Вечу и у нашој државној штампарији, у којој се и књига најбрижљивије штампа.

Књига ће се само повезана, у нарочитим за њу израђеним тврдим корицама продавати, које бити најодеповеније у цвећу и позлати израђене. Ту је и наш дворски књиговезац, г. Енгелхарт, сву своју вештину употребио. Књига ће дакле и по спољашности подлунце одговарати својој цели и биће јединствена књига у нашој књижевности. Она ће бити и најлепши украс на столу у свакој српској кући, а трајашнијег, лепшег и кориснијег поклона за женскиње нема, но што је ова књига.

Садржина је овој дивној књизи у кратко ова:

Општи део. Увод. I. О земљи и положају. — О љубрету и љубрењу. — О води. — II. О облацима, опасивању и ивичењу цветних леја. — О рудини. — О чистоти и реду у башти. — О засејавању и засађивању цветних леја. — III. О размножавању цвећа: Семеном; кртолама и луковима; изданима; делењем старог корена; кључицама (пелцерима); положницама; лишћем и калемљењем. — IV. О сејању на место и извођењу расада: а. На пољу под саксијама; б. у саксијама у кући; в. на особеним лежицима — „дубцима“; г. у топлој леји; д. сејање с јесени. — V. О нези цвећа у опште. 1. О нези цвећа у отвореној башти: а. Расађивање; б. пресађивање и в. заливање и орошавање. 2. О нези цвећа у саксијама: а. о саксијама; б. о земљи за цвеће у саксијама; в. о сејању семена од цвећа у саксијама; г. о пикирању и сађењу младог расада; д. о заливању у саксијама; е. о потреби пресиђивања из једне

Па ипак стегну срце и пође оклен је и дошла.

— Све се измијенило! прошапта. Све је друкчије. Не ће ни да ме пољуби, ни да ме запита: „Како си мајко?“ А снаха? Ни да се поклони, ни да ми приђе руди . . . Све је друкчије! Свијет је пош'о наопако . . . Није далеко до страшнога суда

Свет Ђоровић.

саксије у другу; ж. о знацима по којима се познаје да треба биљку из једне саксије у другу пресадити; з. кад и како треба пресађивати? и. о подкресивању извесних биљака; ј. о смештању цвећа у саксијама преко лета; к. о нези у кући преко лета заосталог цвећа; л. о уношењу цвећа с поља у кућу! м. о зимској нези цвећа у кући и н. о болестима и штеточинама. — Додатак: о набављању цвећа са стране. — Посебни део. Једногодно цвеће, које се сеје одма на место и оно, од ког се најпре изводи расад, на онда на стално место пресађује: — Вишегодно цвеће. — Повијеште, хваталице и стрмогледице. — Крупнолистке. — Папрат — бујад. — Уресне траве. Сагариде. Цвеће за саксије. Палме — Кађуни (орхидеје). — Кактуси. — Кртоласто и лучасто цвеће. — Баруше. — Ружа. — Објашњење научних придева. Извори за набавку семена и биљака.

Ко жели да има ову прекарну књигу, тај нека се пожури и најдаље до половине месеца јула о. г. пријави подписном писму, или најближој књижари, а у Београду Јефти Павловићу и комп. или књижори Вел. Валожјаћа.

Цена је повезаној књизи сведена на најнижу меру од 10 динара или 10 круна. Скупљачи добијају на 10 уписника по једну књигу за њихов труд, за који им, сигуран сам, неће бити жао кад овако красну књигу добију. Књижари добијају 25% за готов новац, а поручбине без новца неће се отправљати.

Овим се учтиво обраћам свакоме, да ме скупљањем предбројника подпомогне, а новци се полажу онда, кад књига изађе и буде повезана, што ћу Вам у своје време јавити.

Надам се, да ће те овако лепо и корисно дело препоручити Вашим пријатељима и ученицама и у то име примите српско поздравље.

Краљево (Kraljevo Serbien) 1895.

Др. Ђорђе Радик.

Сада је изашло из штампе ново дело

„КЊАЗ АРВАНИТ“ драмски чин од Николе I. Може се купити у књижари Државне Штампарије на Цетињу (Cettigne Montenegro.) Цијена: 50 новч. За уредно отпремање наруџбина јамчи Управа Државне Штампарије. На десет порученијех књига пише се једанаеста на дар.

Цетиње. 1 Јуна 1895.

Управа Државне Штампарије.

Овај број издајемо раније, јер ће уредник да отпугује на одмор за један месец дана.